

KOERSNOTA 2025

Inhoud

Inleiding.....	3
Omgevingsanalyse	3
Oog op integraliteit.....	6
Keuzes en prioriteiten	7
Verkenning samenwerking en actualisatie toekomstvisie.....	7
Leeswijzer.....	8
Financieel perspectief	9
Beeld richting de begroting.....	10
Samen leven, samen zorgen.....	11
Programma 1: sociale leefomgeving	11
Participatie en Meedoen: Iedereen kan meedoen naar vermogen	11
Gezondheid en Leefstijl: We zetten in op een gezonde samenleving	12
Opvoeden en Opgroeien: Meer jeugdigen ontwikkelen zich optimaal	12
Veiligheid en leefbaarheid.....	12
Bedrijfsvoering en Dienstverlening	12
Samenwerken aan een vitaal Oirschot	13
Programma 2: Ondernemen	13
Vitaal Landelijk Gebied	13
Erfgoed	14
Centrum Oirschot	14
Economie.....	14
Vrijtijdseconomie.....	15
Bouwen aan de toekomst	16
Programma 3: ruimtelijke leefomgeving	16
Wonen	16
RO en Omgevingswet	16
Duurzaamheid	17
Veilig, duurzaam en groen	18
Programma 4: beheer openbare ruimte.....	18
Inwoners en ondernemers centraal.....	19
Programma 5: bestuur en dienstverlening	19
Dienstverlening.....	19
Samenwerkingsverbanden	19
Bedrijfsvoering.....	19
Huisvesting	20
Lijst afkortingen	21

Inleiding

Bij het schrijven van de Koersnota 2025 zijn we halverwege de collegeperiode 2022-2026. We kijken vooruit naar nog twee jaar waarin we het verschil kunnen maken vanuit onze ambities. We houden focus op de vitaliteit van onze centrumgebieden en ons buitengebied. We vinden het belangrijk dat inwoners, ondernemers en bezoekers zich thuis voelen in onze monumentale, ondernemende en groene gemeente. Daarom blijven we investeren in vitaal wonen, werken en recreëren en, vanuit gedeelde verantwoordelijkheid en samenredzaamheid, in gezonde en vitale inwoners.

Bij de voorbereiding van de Koersnota 2025 hebben we een omgevingsanalyse uitgevoerd. We hebben gekeken welke ontwikkelingen mondiaal, landelijk, regionaal en lokaal van invloed zijn op onze werkzaamheden. De omgevingsanalyse biedt ons inzicht in de opgaven die we hebben, op kansen en bedreigingen, op haalbaarheid en realisatie van onze ambities en op wensen voor nieuw beleid en eventuele ombuigingen. De omgevingsanalyse maakt duidelijk dat een integrale blik op al die ontwikkelingen en daarmee op onze opgaven meerwaarde heeft. We besteden daarom aandacht aan deze integraliteit.

In juni 2023 nam de gemeenteraad een besluit over het advies naar aanleiding van de evaluatie van de netwerksamenwerking. De uitwerking van dit besluit is opgepakt en vindt u vanzelfsprekend terug in deze Koersnota. Het gaat daarbij concreet om de verkenning van de samenwerking met Best, om de actualisatie van de toekomstvisie en om de revitalisatie van onze organisatie.

Met alle ambities, opgaven en wensen vormen we de Koersnota 2025. Met deze Koersnota kunt u als raad sturing geven. In het najaar vertalen we de Koersnota naar de programmabegroting 2025 en volgende jaren.

Omgevingsanalyse

Inzicht in ontwikkelingen en veranderingen is nodig om met aandacht voor de omgeving onze opgaven voor 2025 en volgende jaren in beeld te brengen. Daarom hebben we, net als vorig jaar, een omgevingsanalyse uitgevoerd bij de start van de voorbereidingen van de Koersnota. De analyse hebben we uitgevoerd aan de hand van de DESTEP-omgevingsfactoren (demografie, economie, sociaal-cultuur, technologie, ecologie en politiek). Naast deze factoren hebben we ook organisatie-factoren in beeld gebracht. Bij de analyse komen verschillende niveaus bij elkaar, vanuit mondiaal, nationaal, regionaal en lokaal perspectief. In de raadsbijeenkomst van 26 maart 2024 is de omgevingsanalyse toegelicht.

Demografische omgevingsfactoren

Het aandeel inwoners neemt in de komende jaren verder toe. Deze toename is met name het gevolg van de schaa sprong, woningbouw en migratie (onder andere de Spreidingswet). Deze toename leidt tot meer zorgvragen. De internationalisering is van invloed op de toegankelijkheid van onze dienstverlening.

vrijwilligers die zich inzet voor de verenigingen. Dat geldt ook voor samenredzaamheid, gezondheid van de samenleving, en op de noodzaak tot preventie. Het vraagt wat van de toegankelijkheid van onze dienstverlening, zowel fysiek als digitaal. En net als bij de toename van het aantal inwoners gaat dit leiden tot een toename van het aantal zorgvragen en zijn er meer voorzieningen nodig.

De samenstelling van huishoudens verandert. Steeds meer mensen wonen alleen of gaan alleen wonen. Van jonge singles tot alleenstaande ouderen. Dit leidt tot een hogere woningbehoefte in een krappe huizenmarkt.

Economische omgevingsfactoren

We zien dat in Oirschot het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt. Bijna 50% van de inwoners is ouder dan 50 jaar. Het aantal werkenden daalt daardoor. Op termijn heeft dit gevolgen voor de hoeveelheid

De ontwikkelingen in onze regio gaan snel. De economische impuls in de Brainportregio is groot. Dat betekent een groei van inwoners en woningen. Dit vraagt om mobiliteitsoplossingen (Hub's) en legt druk op bedrijventerreinen. We

moeten nadenken over actief grondbeleid en, samen met de regio, nadenken over (de bekostiging van) extra voorzieningen zoals scholen, winkels en sociale voorzieningen. We merken dat de bedrijvigheid wat afneemt en dat grote economische spelers bepalend zijn voor een groot deel van de bedrijvigheid. Hoe zet deze ontwikkeling zich voort?

Door de krappe arbeidsmarkt zijn er weinig werkzoekenden voor de grote hoeveelheid beschikbaar werk. Vacatures zijn moeilijk in te vullen. Er is wel een toename van arbeidsmigranten en kenniswerkers. De krapte op de arbeidsmarkt heeft gevolgen voor het arbeidsmarktgedrag van medewerkers (op arbeidsethos, eisen aan werkgever, meer jonge deeltijders). Hoe zorg je ervoor dat je een aantrekkelijk werkgever bent? Op grond van de Participatiewet moet we ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking.

Ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit hebben een grote impact op het (economisch) functioneren van Oirschot, vooral ook door de ligging nabij de A58. Mogelijke invoering van rekening rijden voor vrachtwagens kan leiden tot zwaardere belasting op de binnenwegen. Door toenemende drukte op de A58 kunnen binnenwegen dichtslippen. Verbreding van A58 en de totstandkoming van een fietsnetwerk zijn ontwikkelingen die nu spelen en op ons afkomen. De mobiliteitsvisie (transitie) 2040 geeft richting aan deze ontwikkelingen.

Prijzen van goederen en diensten stijgen al een hele tijd. Inwoners van Oirschot merken de gevolgen doordat boodschappen en andere producten duurder worden. En dat merken wij als gemeente natuurlijk ook. De prijsstijgingen leiden tot tekorten op (al aangevraagde) kredieten. Dat knelt met de realisatie van ingezette en toekomstige projecten. Vanuit de Algemene uitkering krijgen we hiervoor een beperkte compensatie.

Politieke omgevingsfactoren

In de afgelopen jaren is het vertrouwen in de overheid gedaald door onder andere ingewikkelde toeslagen, regelingen en de toeslagenaffaire. Dit leidt tot toename van mondige inwoners en polarisatie in de samenleving en publieke discussies.

Gemeenten verwachten vanaf 2026 grote tekorten door afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Daardoor ontstaat disbalans tussen taken en ambities en de uitkering aan in het gemeentefonds. Dit heeft vanzelfsprekend gevolgen voor de uitvoeringskracht van de gemeente, zowel in het fysieke en sociale domein.

In 2023 heeft Oirschot zich uitgesproken om vergaande samenwerking te zoeken met buurgemeente Best. Deze ontwikkeling vraagt om ontvlechting van de huidige samenwerkingen. Naar de toekomst ontstaat, als het proces succesvol is, een nieuwe gemeente met oude en nieuwe vraagstukken

Het Rijk regelt steeds meer op het niveau van het MRE, waar dat vroeger op provinciaal en subregionaal niveau gebeurde. Dit heeft te maken met de erkenning van de Brainport als mainport.

Wettelijke ontwikkelingen hebben een direct effect op onze bedrijfsvoering. We dienen aan steeds meer regels te voldoen. Daarvoor zijn nieuwe processen en meer personeel (formatie) nodig. Dat geldt voor nieuwe regelingen gericht op preventie (tijdelijk geld zoals de SPUK-gelden). Ook ontwikkelingen op Europees niveau hebben effect, op formatie en op wetgeving (digital decade, bijdrage aan regionale ontwikkeling, landbouwsubsidie).

Wereldwijd spelen er verschillende vraagstukken die de internationale betrekkingen instabiel maken. Door gebrek aan wereldvrede zien we dat de toevoer van grondstoffen en voedingsmiddelen onder spanning staan. Er zijn vluchtelingenstromen. De kosten voor defensie stijgen. Al deze ontwikkelingen werken prijsopdrijvend.

Sociaal-culturele omgevingsfactoren

Bij samenredzaam gaat het erom dat mensen elkaar kunnen ondersteunen. Met een samenleving waarin we steeds meer individualisme zien is dat

minder vanzelfsprekend. Om de samenredzaamheid te stimuleren is aandacht nodig voor het stimuleren van sociale cohesie (preventie, inrichten buitenruimte). Bij jongeren ligt daarbij de focus op prestatiedrang, drank- en drugs gebruik en toename van psychische problemen. Tenslotte is aandacht nodig voor een aantal mentale gevolgen van de coronaperiode, zoals eenzaamheid en psychische kwetsbaarheid.

Met een regionale toename van woningen en inwoners maken we als regio een schaa sprong. Dat heeft sociaal maatschappelijke gevolgen.

Met brede welvaart hebben we het over deze ontwikkeling, over het meegroeien van de cultuursector en van sociaal-culturele voorzieningen. Het gaat om inclusie zodat iedereen meedoet in onze samenleving. Ook het voorkomen van taalachterstand is een thema. In Oirschot hebben we tenslotte te maken met een hoge sociaal-economische status (SES) en een gat tussen rijke inwoners en inwoners die met armoede te maken hebben (energie- en mobiliteitsarmoede, bestaanszekerheid en voorspelbaar inkomen, armoederegelingen).

In de samenleving zien we meer onbegrepen gedrag. Het gaat om sociaal kwetsbare inwoners met probleemgedrag, moeilijk hanteerbaar gedrag of veranderend gedrag. Het gedrag heeft niet alleen gevolgen voor de betreffende persoon, maar leidt ook tot overlast in de buurt.

Sociale cohesie gaat over de mate waarin (groepen) mensen zich met elkaar en met allerlei organisaties (verenigingen) verbonden voelen en over het gedrag dat hieraan invulling geeft. Thema's bij sociale cohesie zijn het stimuleren van de zelfredzaamheid en de daling van cohesie door vergrijzing, individualisme en internationalisering. Andere thema's zijn het gebruik van social media en het effect daarvan op de sociale cohesie, de toename van jonge criminelen, toename ondermijning en de participatiemaatschappij waarin we meer mondige inwoners hebben.

Technologische omgevingsfactoren

De ontwikkelingen rondom kunstmatige Intelligentie (AI) en robotica volgen elkaar in hoog tempo op.

Deze ontwikkelingen leveren op termijn wellicht kansen voor onze dienstverlening, maar er zijn ook risico's. Belangrijke aandachtspunten zijn zorg voor informatiebeveiliging, bescherming van privacy-gegevens en alertheid op identiteitsfraude.

Cybercriminaliteit is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Het is van belang dat onze systemen naar de toekomst toe (beter) bestand zijn tegen cybercriminaliteit.

De Digital Decade is een Europees programma dat ervoor moet zorgen dat Europa in 2030 mensgericht, duurzaam, inclusief en welvarend is. Het digitaal kompas is hierbij richtinggevend. Het laat zien hoe we ons naar de toekomst kunnen bewegen. Meegaan met dit programma is soms verplicht en soms wenselijk.

Ecologische omgevingsfactoren

Binnen het thema klimaatverandering, een ontwikkeling op zich, zien we een groot aantal ontwikkelingen:

- We krijgen vaker last van extreem weer. Er komen meer stortregens, zwaardere stormen of juist lange drogere en hete perioden.
- Handelen volgens het model van circulaire economie vraagt van ons om maatschappelijk verantwoord om te gaan met bestaande materialen en producten.
- De warmtetransitie houdt in dat we een overgang moeten maken van het gebruik van aardgas naar duurzame alternatieven. Het verwarmen van woningen en water gebeurt dan op basis van duurzame energie.
- Zonder maatregelen zullen er in 2030 in heel Nederland tekorten aan drinkwater ontstaan. Daarom is het noodzakelijk dat we werken aan mogelijke oplossingen.
- De Wetenschappelijk Klimaatraad adviseert om versneld naar klimaatneutraliteit te gaan door een ambitieus doel voor 2040 te stellen. Om dit te bereiken moet de overheid nu belangrijke keuzes voorbereiden en mag het ingezette klimaatbeleid geen vertraging oplopen.
- Het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord is het verminderen van de CO₂-uitstoot.

- De stikstofuitstoot moet omlaag. De maatregelen om dit te bereiken kunnen de woningbouw en infrastructuur belemmeren en hebben gevolgen voor de veehouderij en natuur.
- We moeten werken aan verduurzaming met energiebesparende maatregelen. Dat vraagt iets van gebouwen in eigen bezit en in het stimuleren en bevorderen van initiatieven in onze gemeente.
- Met biodiversiteit zorgen we voor schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en de bestuiving van gewassen. Het helpt om klimaatverandering te bestrijden en ons eraan aan te passen en het vermindert de impact van natuurrampen.
- Veel bedrijven ondervinden last van netcongestie. De vraag is groter dan de transportcapaciteit van het net aan kan. Dit leidt tot vraag naar alternatieven (batterijen, energieopslag) bijvoorbeeld bij grote bouwprojecten (scholen).
- Aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), overigens in een breder perspectief dan enkel ecologisch (people, profit, planet).

Verschillende maatregelen roepen weerstand op.

Omgevingsfactoren organisatie

Bij de Omgevingswet zien we dat we uitgedaagd worden om te dereguleren, om onze dienstverlening te vereenvoudigen door het aantal regels te verminderen. Tegelijkertijd

brengt deze nieuwe wet vergaande consequenties in de werkwijze van de gemeente, die we tijdens het uitvoeren tegenkomen.

Met de hoeveelheid aan ontwikkelingen is het steeds belangrijker dat we als organisatie integraal en samenhangend werken, dat we kijken naar de samenhang tussen verschillende opgaven en uitdagingen die we oppakken.

We hebben zicht op veel ontwikkelingen en weten tegelijkertijd niet wat de toekomst ons brengt. Door onze organisatie te ontwikkelen zorgen we ervoor dat we kunnen omgaan met veranderingen die de toekomst gaat brengen. We werken hier in 2024 aan met onder andere de organisatie-brede Vitale Dagen.

We hebben steeds meer te maken met mondige inwoners. We merken dat onder andere aan de toename van het aantal informatieverzoeken en bezwaren.

In steeds meer projecten vraagt participatie een prominente plek. Het actief betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden voorafgaand aan de besluitvorming heeft effect op de processen en procedures in de organisatie.

Oog op integraliteit

De documenten in onze planning- en controlcyclus zijn opgebouwd vanuit 5 programma's. Kijken we naar de ontwikkelingen vanuit de omgevingsanalyse, naar beleidsontwikkeling en de praktijk in de uitvoering dan is het logisch dat vraagstukken regelmatig buiten de lijntjes van de programma's kleuren. Daarom vinden we het van belang dat we oog hebben voor de integraliteit als dat een heldere meerwaarde heeft. Een aantal vraagstukken die om een integrale benadering vragen, beschrijven we hieronder.

- De Omgevingswet is in 2024 van start gegaan. We brengen deze onder in programma 3 en we hebben op dit moment vooral oog voor de integraliteit met programma 2 (Vitaal Landelijk Gebied), de uitvoering in programma 4 (met name participatie, omgevingsmanagement bij beheer en projecten) en dienstverlening (programma 5). Daarbij komt in de toekomst zeker nog de verbinding met de sociale leefomgeving.
- In de omgevingsanalyse noemen we de krapte op de arbeidsmarkt. Dit raakt in verschillende facetten alle programma's omdat het gaat over onder andere participatiewet, ondernemers, realisatie projecten, uitvoering en bedrijfsvoering in onze organisatie.
- De schaa sprong betekent een economische groei (programma 2) met ruimtelijke (programma 3 en 4) en sociale vraagstukken (programma 1). Daarbij betekent dat iets voor onze bedrijfsvoering (programma 5).

Keuzes en prioriteiten

Bij de politieke ontwikkelingen beschrijven we de dalende algemene uitkering vanaf 2026. We krijgen te maken met een disbalans tussen taken en ambities die we hebben en de uitkering in het gemeentefonds. De omvang van de impact op onze begroting hebben we nog niet in beeld. Veel gemeenten maken zich zorgen. In de meicirculaire krijgen we meer informatie en kunnen we inschatten wat de impact op onze begroting is.

Ravijnjaar 2026

Er is bezorgdheid over een mogelijke financiële crisis voor gemeenten. 2026 wordt landelijk beschouwd als een 'ravijnjaar'. Gemeenten krijgen vanaf dat jaar te maken met grote tekorten. Oorzaak hiervan is het eenzijdige besluit van het kabinet om per 2026 over te stappen op een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten en provincies. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de korting van circa 3,4 miljard euro op het Gemeentefonds (en Provinciefonds).

Wat we nu al beseffen is dat we keuzes moeten maken om te kunnen blijven werken aan die vitale gemeente Oirschot. Keuzes op wat we echt belangrijk vinden en op wat we wanneer op willen pakken. Dit is van belang vanwege de dalende uitkering, maar ook omdat onze ambtelijke organisatie haar grenzen kent. Prioriteren verhoogt onze realisatiekracht.

De komende periode houden we vast aan de prioriteiten die we in de Koersnota 2024 al stelden:

- Programma 1, Sociale leefomgeving; samenwerken aan goed leven in Oirschot en aan het bevorderen van de sociale samenhang.
- Programma 5, Bestuur en dienstverlening; investeren in het zijn én blijven van een aantrekkelijke werkgever en een krachtige samenwerkingspartner, die de basis op orde heeft en daarmee een goede dienstverlening voor haar inwoners en bedrijven borgt.

Aanvullend hierbij is vanzelfsprekend de verkenning van de samenwerking met de gemeente Best.

Mid-term review collegeprogramma 2022-2026

We zijn halverwege de collegeperiode 2022-2026. Een goed moment om de balans op te maken. In de eerste maanden van 2024 hebben we daarom gekeken naar de uitvoering van onze ambities in de eerste helft van onze collegeperiode. We liggen met veel zaken op koers. Op sommige onderwerpen is er vertraging of hebben we nog niet kunnen opstarten, maar ook bij die dossiers is er werk verzet.

Het verslag van de mid-term review wordt apart aangeboden.

Verkenning samenwerking en actualisatie toekomstvisie

Bij het vervolg op het raadsbesluit evaluatie netwerksamenwerking van 20 juni 2023 zijn we gestart met een programma in 3 onderdelen:

1. Verkenning van de samenwerking met Best;
2. Revitaliseren eigen organisatie (zie prioriteit hierboven);
3. Actualisatie toekomstvisie Oirschot naar 2040.

Hieronder volgt een korte toelichting van de verkenning van de samenwerking en de actualisatie van de toekomstvisie.

Verkenning samenwerking met Best

Na het raadsbesluit rondom netwerksamenwerking (juni 2023) stuurden we een brief naar de gemeente Best met de vraag of we in gesprek kunnen gaan over het bundelen van onze krachten. Bestuurlijk zijn we in afwachting van de reactie van Best op deze brief. In het najaar van 2024 verwachten we de reactie. Met de raads werkgroep bereiden we ons voor op het vervolg van de verkenning.

Actualisatie toekomstvisie Oirschot naar 2040

De actualisatie van de toekomstvisie richt zich op een vertaling van de opgaven die Oirschot heeft en de ontwikkelingen die op Oirschot afkomen naar opgaven en ambities voor de langere termijn. Daarbij is

besloten om dit niet in een separaat proces van visievorming in te richten, maar om de ontwikkelingen mee te nemen in de reguliere planning- en controlcyclus van Oirschot. Op basis van de Toekomstvisie Oirschot 2030 en de omgevingsanalyse zijn relevante ontwikkelingen in beeld gebracht zoals hierboven beschreven. Het college voert op basis van hiervan een eerste verkenning uit richting 2040:

- Wat betekenen deze ontwikkelingen voor onze gemeente?
- Welke keuzes moeten we maken?

We onderscheiden grote opgaven en uitdagingen. Opgaven die we, deels gezamenlijk met de regio, oppakken rondom de schaa sprong en Brainport, opgaven in verband met bouw, mobiliteit en voorzieningen, opgaven rondom leefbaarheid en sociale cohesie. Een aantal ontwikkelingen heeft grote invloed op de langere termijn, richting 2040.

De kracht van onze gemeente met al haar inwoners, ondernemers en verenigingen gaat niet alleen over een gunstige ligging, maar vooral ook hoe we hier als dorp samen de schouders onder zaken zetten.

Monumentaal, ondernemend en groen, daar voelt de MENS zich thuis. Dit zijn als we kijken naar de toekomstige opgaven basiswaarden waarmee Oirschot toekomstbestendig is. Het monumentale karakter dat uitnodigend is om hier te zijn, om te beleven. Ondernemend voor het bedrijfsleven en voor alle verenigingen die zorgen voor vitaliteit en verbinding. We kunnen hard werken, loyaal en betrouwbaar. Groen biedt kansen voor onze klimaatuitdagingen. In het thuisgevoel zit het wij-gevoel, de betrokkenheid bij alle kernen, van de dynamiek van sociale verbinding en van meedoen.

In de komende maanden werken we de actualisatie verder uit in een kort en bondig visiedocument.

Leeswijzer

De Koersnota 2025 is het eerste document in de P&C-cyclus van begrotingsjaar 2025 en de meerjarenperiode 2025-2028. De Koersnota bevat het voorstel voor het beleid van de Programmabegroting 2025-2028. Ook de Koersnota bouwen we op vanuit de vijf programma's:

- Programma 1: sociale leefomgeving
- Programma 2: ondernemen
- Programma 3: ruimtelijke leefomgeving
- Programma 4: beheer openbare ruimte
- Programma 5: bestuur en dienstverlening (inclusief paragraaf bedrijfsvoering)

Per hoofdstuk leest u welke voornemens wij verder willen uitwerken in de Programmabegroting 2025-2028. Per programma vindt u een inhoudelijke toelichting op deze voornemens. In programma 5 vindt u, zoals inmiddels bekend, de paragraaf Bedrijfsvoering.

In de bijlage staat een lijst met afkortingen.

Financieel perspectief

Ten behoeve van de koersnota is een financieel meerjarenperspectief opgesteld. Dit perspectief geeft een doorkijk van de benoemde wensen in deze koersnota. Daarnaast zijn er andere aspecten verwerkt in dit meerjarenperspectief om een eerste realistisch inzicht te kunnen geven. In de opmaat naar de begroting komt nog een aantal zeer belangrijke stukken voorbij die de begroting sterk zullen beïnvloeden.

Het financieel meerjarenperspectief heeft op dit moment de volgende richting:

Tabel Financieel perspectief 2025 t/m 2028		bedragen x € 1000 positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen					
		2024		2025	2026	2027	2028
A Start: Exploitatiesaldo	1	133		-2.545	-652	-1.437	-2.325
B Erratum: verschil vastgesteld begrotingssaldo versus saldo financieel systeem		29		460	346	-9	
Exploitatiesaldo na erratum	2	162		-2.085	-306	-1.446	-2.325
C Mutaties na vaststelling exploitatiesaldo	3	911		753	404	321	
Burap 2023		911		750	401	318	
Aanvullend krediet woonrijp maken Lubberstraat				3	3	3	
Doorwerking Koersnota 2024 in jaarschijf 2028							1.228
D Nieuw exploitatiesaldo	4 (1+2+3)	1.073		-1.332	98	-1.125	-1.097
E Algemene uitkering (gevolgen september- en decembercirculaire 2023)	5	-837		33	-63	-312	-1.450
F Input koersnota	6	90		2.654	2.191	2.017	2.571
Nieuw exploitatiesaldo saldo	7 (4 t/m 6)	326		1.355	2.319	580	24
Incidentele lasten te dekken uit reserve(s)	8			-1.186	-653	-177	-406
Nieuw exploitatiesaldo na dekking incidentele lasten	9 (7+8)	326		169	1.701	403	-382

In het meerjarenperspectief wordt gestart met de begroting zoals deze is vastgesteld in november 2023. Hier wordt onder B een erratum toegevoegd naar aanleiding van verschillen in het begrotingssaldo versus het financieel systeem. Dit leidt tot het exploitatiesaldo na het erratum.

Vanuit deze nieuwe uitgangspositie worden de mutaties toegevoegd, die veroorzaakt worden door de burap van 2023, een aanvullend krediet voor het woonrijp maken van de Lubberstraat en het toevoegen van de jaarschijf 2028.

Tot slot wordt onder E een doorrekening uitgevoerd van de gevolgen van de september en decembercirculaire van 2023.

Onder F wordt een inschatting gegeven van de kosten van de wensen die u in deze koersnota vindt. Een deel van deze wensen kan gedekt worden uit de reserves. Dit resulteert in het vooruitzicht van het exploitatiesaldo dat onderaan het overzicht staat.

In de input van de koersnota zit ook de doorwerking van de ontwerpbegrotingen van de verbonden partijen. In maart hebben we van alle gemeenschappelijke regelingen de ontwerpbegroting ontvangen. We constateren dat door indexerings alle bijdragen stijgen, los van eventuele inhoudelijke ontwikkelingen. Dit is een punt van zorg, zeker gelet op het financieel perspectief van gemeenten in het algemeen.

Beeld richting de begroting

Oirschot heeft net als voorgaande jaren nog een gezonde financiële structuur en heeft ruim voldoende (weerstands)vermogen. Dit (weerstands)vermogen is echter alleen incidenteel inzetbaar. Structurele wensen vragen structurele inkomsten, bijvoorbeeld vanuit OZB-inkomsten of de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Bij de samenstelling van de begroting 2025 hanteren we dezelfde financieel-technische uitgangspunten als in voorgaande jaren. We zetten vooral in op een structureel en reëel sluitende begroting. Het zogenoemde ravijnjaar vraagt onze aandacht. We gaan uit van behoedzame ramingen. Structurele uitgaven worden structureel gedekt. Tegenvallers worden eerst binnen de programma's opgevangen.

Bij de begrotingsbehandeling is de meicirculaire en de bestuursrapportage in het meerjarenperspectief verwerkt. Op dit moment wordt voorzien dat dit tot wijzingen in het financieel perspectief leidt. De uiteindelijke uitkomst hiervan is nog niet definitief vast te stellen, maar er is daarom behoedzaam en terughoudend omgaan met nieuwe wensen in deze koersnota.

Samen leven, samen zorgen

Programma 1: sociale leefomgeving

In de afgelopen jaren hebben we een stevige lijn neergezet naar een vitale, positieve leefomgeving, waarin inwoners vanuit eigen kracht samenredzaam zijn. Deze lijn is ingezet in de strategische visie sociale leefomgeving 'Samen voor een sociaal Oirschot' (raadsbesluit november 2021) en is een centraal vraagstuk in deze bestuursperiode. Verschillende ontwikkelingen in de omgevingsanalyse onderstrepen het belang van deze lijn. De toename van het aantal inwoners leidt tot meer zorgvragen en een grotere vraag naar voorzieningen zoals onderwijs en verenigingsleven. Meer inwoners en de dubbele vergrijzing leggen druk op het zorgsysteem. De krapte op de arbeidsmarkt biedt uitdagingen maar ook kansen in participatie. De inflatie leidt tot armoede. De sociale cohesie en samenredzaamheid zijn niet altijd vanzelfsprekend. Individualisme, meer laaggeletterdheid, psychische problematiek bij jongeren (prestatiedrang, eenzaamheid, drank/drugs) en maatschappelijke onrust en polarisatie hebben impact op meedoen in onze gemeente. Bij alles wat we in 2025 en verder oppakken hebben we aandacht voor inwoners die als gevolg hiervan kwetsbaar zijn.

Deze ontwikkelingen en daarmee de stijgende complexiteit van casussen, leiden tot stijging van zorgkosten. Het blijft belangrijk om inzicht te krijgen én te houden in het gebruik van ondersteuning, budgetverloop, in-, door- en uitstroom en voortgang van de genomen maatregelen, waaronder ook preventieve activiteiten.

We anticiperen op de verschillende ontwikkelingen die op ons afkomen, zoals de hervormingsagenda jeugd en de eerdergenoemde dubbele vergrijzing. En we gaan aan de slag met de plannen die we als gemeente hebben vastgesteld, zoals de uitvoering rondom het beleidsplan 'kunst komt over de brug' en het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek door middel van vroegsignalering.

We blijven werken vanuit eigen regie van de inwoner, leefplezier en veerkracht. Meedoen en gelijke kansen op maat. Ons uitgangspunt daarbij blijft een integrale toegang tot zorg en ondersteuning: één gezin, één plan, één regisseur. We wijzen onze inwoners zo goed mogelijk de weg in alle regelingen en naar uitvoerende partijen. Die dienstverlening willen we optimaliseren. We maken daarbij op een zorgvuldige manier keuzes in samenwerkingspartners. Zo zorgen we voor een juist voorzieningenniveau (waaronder ons verenigingsleven, o.a. op het gebied van sport en cultuur).

Zelfredzaamheid, eigen kracht is niet voor iedere inwoner of ieder gezin weggelegd. Dit kan leiden tot overlast, vormen van geweld en/of criminaliteit. Naarmate problemen van inwoners complexer worden, neemt de noodzaak van regie en verbinding toe tussen de domeinen van zorg en veiligheid binnen de gemeente. Dit helpt om een optimale balans te creëren tussen preventie, zorg en repressie. De gemeente kan de algehele regie voeren.

Uitgangspunt in deze Koersnota is het doorzetten van de ingezette lijn. We bouwen verder aan wat we bedacht hebben. Vanuit incidentele middelen kunnen we nieuwe impulsen geven, maar dat biedt (nog) geen structureel effect.

Vanuit het programma Sociale Leefomgeving zien wij de volgende aandachtspunten voor de Programmabegroting 2025 – 2028. Deze aandachtspunten pakken we integraal op vanuit een aantal thema's:

Participatie en Meedoen: Iedereen kan meedoen naar vermogen

- Om de basis op orde te houden in de ontwikkeling van beleid, de sturing op uitvoeringspartners en de monitoring van cijfers en ontwikkelingen, is blijvende extra inzet nodig. De incidentele formatieplaats tot en met 2025, is structureel nodig.
- In Oirschot kunnen nog niet alle inwoners meedoen. Vanuit het Lokaal Plan zijn we een pilot participatiehuis gestart om de kwaliteit van (lokale) ketensamenwerking te versterken en maatwerktrajecten aan inwoners te bieden op het gebied van (arbeids)participatie. Gelet op de positieve resultaten willen we het participatiehuis structureel maken.

- Kunst en cultuur dragen bij aan meedoen, aan zelfontplooiing van inwoners. Om uitvoering te geven aan de CmK-regeling op scholen zoals opgenomen in de nota kunst en cultuur is extra budget nodig.

Gezondheid en Leefstijl: We zetten in op een gezonde samenleving

- De toename van de psychische kwetsbaarheid en alcohol- en drugsgebruik onder jongeren vraagt om structurele versterking van de sociale basis, vroegsignalering en preventie (JOGG en OKO). Op de lange termijn (>10 jaar) zou dit moeten leiden tot afname van problematieken en minder individuele zorgkosten. Met de extra inzet van een preventiecoördinator maken we een keuze voor de langere termijn.
- We zetten nadrukkelijk in op de aanpak van alcohol en drugs. Hiervoor is meer handhavingscapaciteit nodig.

Opvoeden en Opgroeien: Meer jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

- Het jongerenwerk zet zich in om kwetsbare jeugdigen te bereiken. Zij werken samen met de jeugdhulpverleners van WIJzer om tijdig de juiste hulp en ondersteuning te kunnen bieden (zoals aan kwetsbare jeugdigen die op een wachtlijst staan voor jeugdhulp) zodat een verergering van problemen wordt voorkomen. Hiervoor is een extra jongerenwerker nodig. Het programma STORM voeren we uit vanaf schooljaar 2024-2025. De benodigde middelen dekken we deels vanuit de SPUK-middelen voor

preventie, maar er zijn nog extramiddelen nodig.

Veiligheid en leefbaarheid

- Ter voorkoming van (het meewerken aan) ondermijning en criminaliteit neemt onder andere door de verschillende woningbouwprojecten het aantal BIBOB aanvragen toe. Dit vraagt extra capaciteit
- De aanhoudende stroom vluchtelingen doet een beroep op ons als gemeente voor het bieden van verschillende vormen van opvang. Er is formatie nodig om deze taak goed te borgen in de organisatie.

Bedrijfsvoering en Dienstverlening

- Door de eerder beschreven uitdagingen die op ons afkomen zien wij de toevoeging van een procesregisseur binnen de sociale toegang als toegevoegde waarde om tot een beter gecoördineerde aanpak van casussen te komen. Een hands-on functie, in de uitvoering, gericht op complexe casuïstiek.
- Via projectsubsidies willen we inwoners en verenigingen in 2025 meer mogelijkheden blijven bieden om financiële ondersteuning aan te vragen ter ondersteuning van goede initiatieven in de volle breedte van sociale en fysieke leefomgevingsvraagstukken. Daarvoor is extra budget nodig.
- De opdracht voor de integrale toegang sociaal domein loopt 1-4-2026 af. De voorbereiding in het kader van inkoop en aanbesteding moet ingezet worden. Voor de uitvoering van dit proces is ondersteuning (projectleiding) nodig.

Samenwerken aan een vitaal Oirschot

Programma 2: Ondernemen

Samenwerken aan een vitaal Oirschot. Als we kijken naar de ontwikkelingen rondom ondernemend Oirschot blijft dit onverminderd belangrijk. Grote impact hebben de ontwikkelingen rondom de schaa sprong en de Brainport. De economische ontwikkeling legt een ruimtelijk beslag. Er ligt een opgave in verband met regionale werklocaties. En er zijn uitdagingen op het gebied van verduurzaming, onder andere in verband met klimaatadaptatie en hittestress. De stikstofuitstoot moet omlaag. Dat heeft vooral gevolgen voor de ondernemers in ons buitengebied. Daarnaast ondervinden veel bedrijven last van de netcongestie. Dit laatste heeft direct of indirect gevolgen op dossierniveau.

We blijven als het gaat om ondernemen ook de komende jaren aandacht besteden aan de ontwikkelingen voor ondernemers in onze kernen en voor de ondernemers in het prachtige buitengebied. Ook de bedrijventerreinen hebben onze aandacht. Bedrijven willen zich graag vestigen in deze groeiende regio. Er bestaat nog altijd meer vraag naar bedrijventerreinen dan we kunnen bieden.

Vanuit het programma Ondernemen zien wij de volgende aandachtspunten voor de Programmabegroting 2025 – 2028. Deze aandachtspunten pakken we integraal op vanuit een aantal thema's:

Vitaal Landelijk Gebied

Vanuit het team wordt verder vormgegeven aan de projecten uit het Uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk Gebied (2022). Daarnaast ontstaan er nieuwe initiatieven waar we ook onze inzet op plegen en die ook raken aan dit uitvoeringsprogramma. De actuele ontwikkelingen waar we (ook) in 2025 onze aandacht op richten zijn:

- De Omgevingswet, de verduurzaming van monumenten en de ontwikkelingen rondom agrarische bedrijven vergen meer tijd en aandacht van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit, de Monumentencommissie en de Welstandscommissie.
- In het kader van het Omgevingsplan moeten we aandacht besteden aan een integrale benadering van de invulling van het ruimtelijk beleid, inclusief duurzame bedrijventerreinen, aanwezige groengordels, monumenten en de verduurzaming hiervan en de kwaliteit van het omliggende gebied.
- Het nieuwe bestemmingsplan voor het Compagnies Oefenterrein wordt in 2024 vastgesteld. Dat leidt ertoe dat de feitelijke inrichting in 2025 kan plaatsvinden. In afstemming met Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf wordt werk met werk gemaakt om te komen tot een optimale inrichting van het terrein met voldoende mogelijkheden voor recreatief medegebruik.
- Oirschot participeert in twee gebiedsgerichte aanpakken (GGA), namelijk Kampina en Kempenland-West. In de GGA's wordt gekeken naar de transitie van het landelijk gebied,

waarin stikstofreductie en een goed waterbeheer centraal staan.

- Met de stichting Vrienden van de Oude Toren wordt dit voorjaar een gebruiksovereenkomst aangegaan om op gepaste wijze culturele evenementen te kunnen organiseren rondom de gerestaureerde Oude Toren in Oostelbeers. Deze activiteiten worden in 2025 doorontwikkeld.
- Er is een samenwerking aangegaan met Brabants Landschap om in Oirschot een pilot te doen in het kader van de 'Groenblauwe dooradering'. Daarbij streven we naar het aanbrengen van heel veel landschapselementen en -structuren op gronden, ook van particulier en agrariërs. We willen daarmee het herstel van het landschap bevorderen en de biodiversiteit vergroten. Dit rollen we in 2025 verder uit.
- De verdere ontwikkeling van de Groene corridor als groene recreatieve langzaamverkeersverbinding tussen Eindhoven en Oirschot moet verder vorm krijgen. De HAS-Green Academy in Den Bosch is gevraagd hierover mee te denken en hiervoor ontwerpen te maken. Hier leggen we een relatie met Westfields voor een passende aankleding voor dit bedrijventerrein.
- We werken aan het herstel en de versterking van de laanstructuren in de gemeente. Daar waar mogelijk planten we meer bomen om het groene karakter van Oirschot te versterken en ter compensatie van stedelijke ontwikkelingen die we ook noodzakelijk achten.

- In het Uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk Gebied is een aantal Ecologische verbindingzones opgenomen. Deze pakken we in 2025 verder op.
- Als uitwerking van de Cultuurnota (kunst in de openbare ruimte) ambiëren we de realisatie van een kunstwerk nabij de A58 die Oirschot als monument in het Groen en als entree van Brainport representeert. Hiervoor willen we de voorbereidingen treffen, inclusief cofinanciering. Doel is dat we in 2025 een selectie kunnen maken voor een passend kunstwerk in samenwerking met partners in de regio en Kunstloc Brabant.
- In Oirschot zijn meerdere stoppers (ondernemers die willen stoppen met hun agrarisch bedrijf). Dit vraagt om ambtelijke inzet met het oog op ruimtelijke procedures. We zetten in op het herbestemmen van veehouderijlocaties. De verwachting is dat vooral melkveehouders en varkenshouders mogelijk geïnteresseerd zijn in de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderijlocaties (Lbv) i.v.m. gecorrigeerde vervangingswaarde van stallen plus vergoeding van de waarde van de productierechten.

Erfgoed

Erfgoed heeft een belangrijke waarde voor Oirschot.

- Er is een grotere behoefte en noodzaak op het gebied van verduurzaming van gemeentelijke monumenten dan aanvankelijk werd aangenomen. Voor 2025 en 2026 is extra budget nodig om deze verduurzaming te ondersteunen. Doel is om de eigenaars van monumenten te ondersteunen om hun monumentale panden, die in slechte staat zijn, te restaureren en te herbestemmen. Vanuit een goed beheer van monumenten en de bestaande woningvoorraad is dit wenselijk.
- In de tweede helft van 2023 heeft het Erfgoedplatform Oirschot – waarin alle geschiedkundige- en erfgoedorganisaties van Oirschot verenigd zijn - het initiatief genomen om te komen tot een Museum Oirschot. Het gaat hierbij om een voorstel waarin het unieke verhaal van Oirschot wordt verteld aan de hand van een aantal belangrijke monumenten in Oirschot. Deze monumenten hebben in het leven van Oirschot een wezenlijke rol gespeeld in het bestuurlijke, maatschappelijke en religieuze leven. Hierbij gaat het onder andere om het Boterkerkje, kloosterkapel Blijendaal, het Oude Raadhuis, de Sint Petrus Basiliek, het Oude Kerkje in Middelbeers en de Oude Toren

in Oostelbeers. Vanuit deze levende monumenten van geschiedenis willen wij het verhaal van Oirschot verbinden met de lokale cultuur, muziek en toneel en horeca tot een virtueel Museum Oirschot en het verhaal van Oirschot op deze wijze naar buiten brengen.

Centrum Oirschot

We werken in 2025 verder aan de ambitie om een karakteristiek, veilig, levendig en goed bereikbaar centrum van Oirschot te creëren. Dat doen we vanuit de centrumvisie (leefbare kern voor inwoners, vitaal centrumgebied, aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers en met activiteiten die bijdragen aan de identiteit en gewenste doelgroepen van bezoekers voor Oirschot).

- In juni 2024 worden de inrichtingsvisie en het inrichtingsplan, welke samen het ‘Centrumplan Oirschot’ vormen, en het programma van eisen en wensen, vastgesteld. De uitvoering van het plan start in 2025. Het inrichtingsplan geeft duidelijk en concreet aan hoe de openbare ruimte van het centrum van Oirschot eruit komt te zien.
- Verder doen we een studie naar een mogelijke gebiedsontwikkeling voor het gebied De Poort/De Loop/Leefdael.

Economie

Een gezonde, veerkrachtige regionale economie is een belangrijke voorwaarde voor het versterken van brede welvaart in onze regio. We staan nu voor de uitdaging om onze economische groei te faciliteren, ook voor de nieuwe generaties en de toekomstbestendigheid van Oirschot.

- We zetten in op de Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen (De Scheper fase 2 en de Westfields Mobiliteitshub in 2025).
- We willen efficiënt ruimtegebruik en verdichting op bedrijventerreinen stimuleren, onder andere door het inzetten van het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties. We blijven in gesprek met bedrijven om kansen hiervoor te verzilveren.
- We willen, gezien de grote ruimtevraag vanuit het bedrijfsleven, onderzoek doen naar mogelijk nieuwe terreinen en uitbreiding van bestaande terreinen.

Vrijetijdseconomie

- Goede branding, culturele voorzieningen en evenementen, afgestemd op de diverse demografische doelgroepen, worden met behulp van onder andere de cultuurnota en nota immaterieel erfgoed verder uitgebreid.
- We geven vervolg aan GLOW. Met dit evenement zetten we onze gemeente en ons erfgoed extra in de schijnwerpers, enerzijds voor onze eigen inwoners, maar ook om mensen van buitenaf te verleiden naar Oirschot te komen. Uiteraard in de hoop dat zij ook na het evenement nog eens als bezoeker terugkomen. Dit draagt immers bij aan de vitaliteit van onze gemeente.

Bouwen aan de toekomst

Programma 3: ruimtelijke leefomgeving

De schaa sprong is een van de belangrijkste ontwikkelingen met impact op onze ruimtelijke opgaven, zoals het ontwikkelen en faciliteren van de bouw van meer woningen. Met de groei van het aantal inwoners wordt de vraag naar woningen immers groter. We moeten zorgen voor meer woongelegenheden voor alle inwoners waaronder verschillende doelgroepen: voor kenniswerkers, voor onze jeugd en senioren, arbeidsmigranten, vluchtelingen en statushouders.

We hebben een woonopgave. Dat vraagt ook om groei van voorzieningen. De schaa sprong heeft ook consequenties voor onze bedrijventerreinen en voor de infrastructuur, mobiliteitsvraagstukken. Bij al deze ontwikkelingen hebben we uitdagingen op het gebied van verduurzaming en netcongestie. Het is belangrijk dat we bij de ruimtelijke vraagstukken rondom de schaa sprong op regionaal niveau afstemmen. De vraagstukken overstijgen onze lokale grenzen.

Het behoud van de ruimte en aantrekkelijkheid van het landelijk gebied is een blijvend, belangrijk aandachtspunt.

Vanuit het programma Ruimtelijke Leefomgeving zien wij de volgende aandachtspunten voor de Programmabegroting 2025 – 2028. Deze aandachtspunten pakken we integraal op vanuit een aantal thema's:

Wonen

- De uitvoering van het Actieplan Woningbouw Oirschot 2.0 is gericht op realisatie van 1.250 woningen tot 2030. Een mix van verschillende woningen en gevarieerde wijken is wenselijk. Dit vergt bij zowel kleine als grote woningbouwinitiatieven inzet op het voldoen aan de programmatische uitgangspunten uit het Actieplan Woningbouw Oirschot 2.0, met daarin verwerkt het addendum van december 2023.
- In lijn met het vorige punt en de afspraken gemaakt in de Woondeal, leggen we meer focus op de realisatie van betaalbare woningen, waaronder 30% sociale huurwoningen bij alle woningbouwinitiatieven. Daarbij zetten we in op realisatie van tijdelijke woningbouw, aanvullend op permanente woningbouw.
- We zetten ons in om lokaal en (sub)regionaal de samenwerking te optimaliseren met betrekking tot de huisvesting van aandachtsgroepen, waaronder starters, senioren (met en zonder zorgvraag), statushouders en spoedzoekers.
- We blijven specifieke aandacht schenken aan huisvesting van Oirschotse starters en senioren, door onder andere in te blijven zetten op CPO-projecten en transformeren van bestaand vastgoed. Het beleid ten aanzien van woningsplitsingen en mantelzorgwoningen is vastgesteld, maar blijft aandacht nodig hebben.
- Er zijn werkzaamheden noodzakelijk om de schaa sprong in de regio mogelijk maken. Dit

vraagt onder andere om actieve grondpolitiek, studie en onderzoek naar kansen voor kwalitatieve groei én een actieve rol bij woningbouwinitiatieven (regisseur, initiatiefnemer), een en ander in lijn met het in 2023 geactualiseerde grondbeleid.

- Gemeenten zijn verplicht om een actueel woonbeleid te hebben. Dit vraagt om het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma, ter vervanging van de huidige Woonvisie.
- Ter aanvulling op en als onderdeel van het Volkshuisvestingsprogramma moeten we een gemeentelijke woonzorgvisie uitwerken die in lijn is met de nog op te stellen regionale woonzorgvisie. Dit met het oog op huisvesting van kwetsbare doelgroepen, om deze zo evenwichtig mogelijk over de regio te spreiden.

RO en Omgevingswet

- De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden; ook in 2025 en volgende jaren leidt dit nog tot extra druk op de organisatie. Dit in verband met het inwerken van de organisatie (complexiteit), overgangsregelingen, doorontwikkeling werkprocessen, etc.
- Uiterlijk 1 januari 2032 moet elke gemeente één omgevingsplan hebben voor het hele gemeentelijke grondgebied. Dit is een enorme opgave, zowel qua inhoud en doorlooptijd als qua benodigde capaciteit en middelen. De

komende jaren zullen we daarop extra menskracht moeten inzetten.

- Met alle belangen en beleidsmaatregelen zal de druk op de ruimte alleen maar toenemen; het cluster RO zal i.v.m. het versnellen van ruimtelijke ontwikkelingen adequaat bemenst moeten zijn om aan de complexer wordende uitdagingen het hoofd te bieden. Hierin zullen ook participatie en de stikstofproblematiek veel aandacht vragen. De uitdagingen op ruimtelijke ordening en de beleidsmaatregelen vragen tevens om uitbreiding van de juridische capaciteit, welke is opgenomen in programma 5.
- Aandacht voor de transitie van de agrarische sector blijft nodig; het faciliteren van uitkoop/bedrijfsbeëindiging en begeleiding van vele agrariërs vergt de nodige capaciteit.

Duurzaamheid

- Netcongestie en het faciliteren van daaraan gerelateerde oplossingen blijft een serieus aandachtspunt, dit zal de komende 5 tot 10 jaar beperkingen opleveren. Belangrijk is hierbij goed contact te houden met de netbeheerders en aangehaakt te blijven bij het PMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat).
- Het is van belang dat we verder inzetten op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.
- Er moet meer duurzame energie opgewekt worden om te voldoen aan onze ambitie om energieneutraal te worden. Tegelijk zijn er steeds meer beperkingen voor de opwek van duurzame energie (netaansluiting, standpunt Rijksoverheid betreft zonnepanelen op agrarische gronden, etc.). Daarom zal extra ingezet moeten worden op alternatieven om in de toekomst toch voldoende duurzame energie op te wekken.

- We blijven anticiperen op klimaatverandering (onder andere het (vergroten van het belang van) waterbeheer, hittestress, verdroging, vluchtelingenstromen).

Mobiliteit

Op regionaal niveau blijven wij onze rol pakken binnen de kaders van Regionale Mobiliteitsvisie 2040 en het hieraan gekoppelde Meerjarig Multimodale Mobiliteitsprogramma. Voor de lokale opgaven volgen wij het Gemeentelijke Mobiliteitsplan 2023 - 2040 “Oirschot met oog voor het verleden klaar voor de toekomst” en het daaraan gekoppelde meerjaren-uitvoeringsprogramma.

De komende periode staat ook in het teken van het realiseren van een aantal al eerder in gang gezette mobiliteitsprojecten, zoals de realisatie van de snelfietsroutes Groene Corridor en F58 (deel Oirschot – Best) en de aanpak van de rotonde Lidl. Ook willen wij de komende periode een aantal mobiliteitsopgaven oppakken waarmee invulling wordt gegeven aan eerdere verzoeken van de raad hiertoe (zie Activiteitenplan):

- Planrealisatie F58 deel Oirschot – gemeentegrens Hilvarenbeek
- Verkenning lange termijn verkeersstructuur Oirschot
- Heroverweging nut en noodzaak 2e fase Randweg Oirschot eventueel gevolgd door planvoorbereiding en op termijn realisatie.
- Aanpassingen aan de Verkeersstructuur Moorland als flankerende maatregelen bij de verbindingsweg Kempenweg - Eindhovensedijk
- Ondersteunend parkeerbeleid en-maatregelen als uitvloeisel van de centrumvisie
- Kanaalpassage A58 en onderliggend wegennet (Heuvelsebrug)
- Verkennen duurzame lange termijnoplossing komtraversen N 395

Veilig, duurzaam en groen

Programma 4: beheer openbare ruimte

De openbare ruimte vormt een verbindend element in onze samenleving: iedereen – jong, oud, arm, rijk, actief, beperkt mobiel - maakt er op zijn of haar eigen wijze gebruik van. Er wordt in gespeeld, gesport, vervoerd, gevierd, gewerkt, gerecreëerd en gereisd. Om dat allemaal mogelijk te maken én zo te houden is goed beheer van het grootste belang. Het Integraal Maatschappelijk Beheer Kader vormt het beleidskader voor het uitvoeren van de ambities van de raad op het gebied van beheer van de openbare ruimte. In de omgevingsanalyse zijn grote ecologische ontwikkelingen beschreven. We werken aan een groene gezonde gemeente, met aandacht voor onder andere biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptie.

Vanuit het programma Beheer openbare ruimte zien wij de volgende aandachtspunten voor de Programmagegroting 2025 – 2028. Deze aandachtspunten pakken we integraal op vanuit een aantal thema's:

Verkeersveiligheid

In het najaar van 2023 is het nieuwe mobiliteitsplan (voorheen OVVP) met bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Met de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma wordt bij het herinrichten van wegen extra aandacht besteed aan het verbeteren van de verkeersveiligheid om het gewenste niveau te realiseren.

Uitvoering Integraal Maatschappelijk Beheer Kader

De uitvoering van het vastgestelde IMBK 2024-2027 wordt uitgewerkt in 5 speerpunten:

1. Prettige, veilige en gezonde leefomgeving
2. Voor en met iedereen
3. Toegankelijk en bereikbaar
4. Duurzaam en klimaatbestendig
5. Financieel gezond beheer en onderhoud

Deze speerpunten zijn vertaald naar concrete beheerdoelstellingen voor de komende jaren, waarbij het basisscenario wordt gecombineerd met

de transitie naar duurzaam en toekomstbestendig beheer.

Deze beheerdoelstellingen worden voor alle beheerdisciplines (kapitaalgoederen) voor de komende 10 jaar op praktisch en technisch vlak uitgewerkt in:

- De basis op orde brengen en houden
 - Databeheer en rekenmodellen
 - Gebouwen en sportaccommodaties
 - Organisatieplan en omgevingsmanagement
- Borgen van regulier onderhoud in langdurige onderhoudscontracten
- Proactieve communicatie met de omgeving
 - Communicatieplatform inrichten
 - Schouwronde en themabijeenkomsten
- Vernieuwen en vervangen kapitaalgoederen
 - In het activiteitenplan worden deze vanaf planjaar 2025 benoemd.
- Financieel grip op kapitaalgoederen

Inwoners en ondernemers centraal

Programma 5: bestuur en dienstverlening

Ook de komende jaren stellen we in Oirschot onze inwoners en ondernemers centraal in onze dienstverlening. We realiseren ons dat we niet alles kunnen, en al zeker niet alles tegelijk. We werken aan het op orde krijgen van de basis van onze organisatie, maar beseffen daarbij dat de uitvoeringskracht zijn grenzen kent.

In de vorige koersnota concludeerden we al dat om de opgaven waar we als gemeente voor staan en onze bestuurlijke ambities te kunnen realiseren, een sterke en toekomstbestendige organisatie nodig is; een organisatie die wendbaar en weerbaar is. Tegelijkertijd hebben we te maken met een gespannen arbeidsmarkt. Dat was vorig jaar zo en is afgelopen jaar niet veranderd. Er is ook geen verwachting dat dit de komende jaren gaat veranderen.

De vitaliteit en capaciteit van ons ambtelijk apparaat verdienen onze volle aandacht.

We blijven investeren in onze organisatie en de basis op orde brengen. Zo kunnen we die weerbare en wendbare organisatie zijn en blijven die onze inwoners en ondernemers kwalitatief goed van dienst is. Maar ook omdat we een krachtige samenwerkingspartner willen zijn, die samenwerkt vanuit kracht, om zo regie en zeggenschap te behouden.

Vanuit het programma Bestuur en dienstverlening zien wij de volgende aandachtspunten voor de Programmaprogramma 2025 – 2028. Deze aandachtspunten pakken we integraal op vanuit een aantal thema's:

Dienstverlening

De visie dienstverlening vraagt om een nieuwe tijdshorizon. Dienstverlening staat niet op zichzelf. Ook in onze communicatie en participatie-initiatieven gaat het allemaal over dezelfde inwoner met wie we in contact, interactie of co-creatie zijn. Door vanuit een gezamenlijke paraplu de inwoner centraal te zetten en op te halen hoe we organisatiebreed worden gewaardeerd, kunnen we opnieuw een ambitie bepalen, met bijpassend groeipad om te verbeteren in onze prestaties.

- Vooruitlopend daarop is het van belang in 2025 verder te bouwen aan het fundament en de basis op orde te brengen, in zowel de interne als de externe dienstverlening. Extern winnen, is intern beginnen. Daarom zetten we hospitality en weerbaarheid in onze dienstverlening op de kaart en gaan we ons menselijk kapitaal hierop verstevigen.
- In de publiekdienstverlening nemen we de aanbevelingen uit de zelfevaluatie RVIG '23 ter harte en gaan we het verbeterplan kwaliteit burgerzaken uitvoeren: investeren in mens en ontwikkeling, beleid actualiseren en werkprocessen efficiënt inregelen en waar mogelijk digitaliseren.
- Het KCC ontwikkelt door tot een Inwonercontactcentrum dat zorgt voor een bereikbare gemeente die in de eerste lijn kanaalafhankelijk een eenduidig antwoord geeft en helpt de prestaties van de hele

organisatie te meten en verbeteren. We bouwen verder aan het verbeteren van onze (online) communicatie- en dienstverleningskanalen.

Samenwerkingsverbanden

In juni 2023 heeft de gemeenteraad een besluit genomen n.a.v. de evaluatie van de netwerksamenwerking. Het college heeft als opdracht gekregen de samenwerking met Best te onderzoeken. In de inleiding is beschreven wat de stand van zaken is in de uitwerking van dit besluit. Na besluitvorming in Best over het verzoek van Oirschot tot verkenning van de samenwerking (verwacht in oktober 2024), werken we verdere stappen uit.

Bedrijfsvoering

In de begroting 2024 is fors ingezet om de basis op orde te brengen. De formatie is op meerdere plekken uitgebreid om te professionaliseren en om beter te gaan voldoen aan wet- en regelgeving.

- Concreet is er een programma Digitaal Samenwerken opgezet waarin een aantal projecten is ondergebracht zoals technische inrichting en verdere ontwikkeling zaakgericht werken, implementatie MS365, Wet Open Overheid etc. Binnen al deze projecten is het vertrekpunt een geoptimaliseerd werkproces. Van daaruit wordt bezien door welk systeem het werkproces het best ondersteund kan worden en wordt voldaan aan wet- en regelgeving. Juist door dit binnen

één programma op te pakken, werken we integraal aan de basis op orde en worden projecten niet langs elkaar uitgevoerd.

- In 2025 werken we verder aan onderstaande projecten:
 - De borging van het nieuwe financieel systeem en de implementatie van nieuwe werkprocessen;
 - De volgende fase van project 'Digitaal Samenwerken' waarin we de verdere digitalisering van werkprocessen oppakken, om zo te voldoen aan de Wet Open Overheid, de archiefwet, de wet digitale toegankelijkheid etc.
 - Aanbesteding voor een P&C tool voor gezamenlijke documentcreatie in 2025.
 - Het verkrijgen van een veilige en gezonde werkomgeving waarin hybride werken ook door de fysieke omgeving mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast het ondersteunen van gedragsverandering naar hybride en digitaal werken.

De projecten rondom financiën en digitalisering hebben een grote impact op deze afdelingen en op de rest van de ambtelijke organisatie. Dat vraagt nieuwe vaardigheden, een totaal andere manier van werken en een deel van 'oude' werkzaamheden worden vervangen door compleet nieuwe werkzaamheden. Deze ombuiging vraagt flexibiliteit en lerend vermogen van onze organisatie. Het einddoel hierbij is een bestendig proces, waarbij de uitkomsten minder volatiel zijn dan we op dit moment ervaren.

- Op dit moment bestaat een groot deel van de ambtelijke capaciteit uit inhuurkrachten. Dat is soms omdat het projectmatig werk is. Dan is inhuur, vanuit de inzet van incidentele middelen, gewenst. Op andere plekken gaat het echter om inhuur waar eigenlijk vaste formatie voorzien is. Om hier mee aan de slag te gaan wordt er in de koersnota uitbreiding gevraagd op arbeidsmarktcommunicatie, zodat we Oirschot beter in de markt kunnen zetten. Anderzijds willen we ook verder inzetten op Oirschot Ontwikkelt Door, de noemer waar veel projecten voor 'de revitalisering van de organisatie', vanaf 2024 onder vallen. Om dit te bestendigen en de medewerkers de aandacht te kunnen geven die zij vragen en verdienen, wordt de tijdelijke HR capaciteit uitgebreid. Hiermee kunnen we invulling geven aan

vitaliteit, ontwikkeling en eigenaarschap van onze medewerkers en de tools die zij in 2024 krijgen aangereikt, borgen in 2025.

- De ontwikkeling die we vatten onder de term "Digital Decade" is gericht op het bevorderen van digitalisering in verschillende sectoren, terwijl tegelijkertijd de bescherming van inwoners en consumenten wordt gewaarborgd. Van belang is om te voldoen aan alle (nieuwe) regelgeving en tevens onze (kern)processen te continueren.
- Onze gemeente staat voor groeiende uitdagingen op het gebied van cybercrime, met een scala aan bedreigingen die voortdurend evolueren. Denk daarbij aan het groeiend gebruik van kunstmatige intelligentie door cybercriminelen. We moeten nadenken op welke manier we onze organisatie beschermen tegen deze technologische ontwikkelingen.
- Daarnaast gaan we ook steeds meer de voordelen zien van deze artificial intelligence. Hoe hier als lokale overheid mee om te gaan zal ook in 2025 aandacht behoeven.

Huisvesting

In het voorjaar van 2024 is er een onderzoek geweest naar de kwaliteit van onze huisvesting. Uit dit onderzoek komen verschillende aandachtspunten naar voren, waarop geacteerd dient te worden. De noodzaak naar een veilige en gezonde werkomgeving is niet alleen nodig voor onze huidige medewerkers, maar heeft ook te maken met onze algehele verantwoordelijkheid als gemeente en onze arbeidsmarktpositie. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een verbouwing. De eerste indicatie voor een minimale verbouwing van het gemeentehuis leidt tot een investering van minimaal 4 tot 4,5 miljoen euro. Het aanvullend moderniseren van de werkplekken om modern werken te ondersteunen en het gebouw echt naar de wensen van het heden te brengen, geeft additioneel een kostenpost van minimaal 2 miljoen euro. Er wordt tevens onderzocht of huisvesting op een andere locatie een snellere, maar vooral economisch duurzamere oplossing kan zijn. Voor deze optie kan snelheid en doorpakken cruciaal zijn. Zodra het college een afweging heeft gemaakt en de verschillende opties goed heeft afgewogen, komt zij met een voorstel en benodigde kredietruimte naar de raad.

Lijst afkortingen

AED	Automatische Externe Defibrillator, het draagbare apparaat voor gebruik bij een hartstilstand.
AI	Artificial Intelligence, kunstmatige intelligentie
ASV	Algemene subsidieverordening Oirschot
Bibob	Wet Bibob staat voor de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
Hub	Geen afkorting. Term staat voor centraal knooppunt.
IMBK	Integraal Maatschappelijk Beheer Kader
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
KCC	Klant Contact Centrum
MRE	Metropoolregio Eindhoven
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OKO	Opgroeien in Kansrijke Omgeving
OVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan Oirschot (nu: mobiliteitsplan)
Zelfevaluatie RVIG	Onderzoek van Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) door middel van zelfevaluatie voor gemeenten, aangewezen gemeenten en de openbare lichamen naar de inrichting, werking en beveiliging rondom Reisdocumenten.
PMIEK	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
RO	Ruimtelijke Ontwikkeling
SES	Sociaal Economische Status
SPUK	Specifieke Uitkering
STORM	Strong Teens and Resilient Minds. Programma STORM is een gezamenlijk (preventie)programma dat de ontwikkeling van een positief zelfbeeld, weerbaarheid en veerkracht onder jongeren stimuleert.